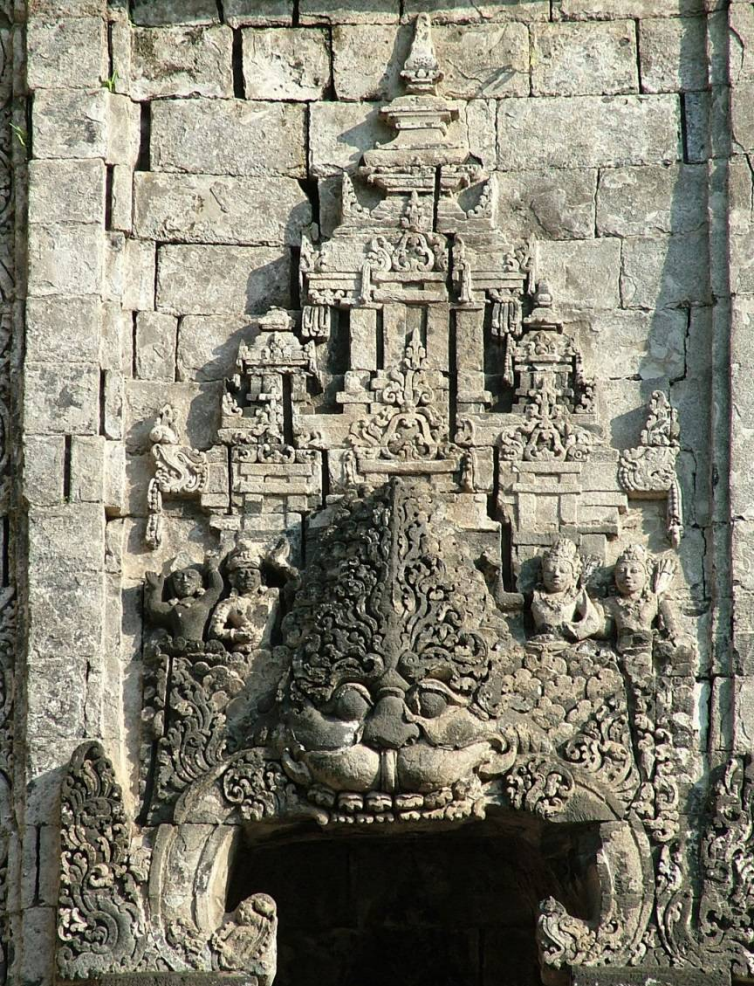

รายงานวิจัยเรื่อง

อาคารทรงศิขระ-วิมานในศิลปะอินเดียนับกับอิทธิพลต่อศิลปะในเอเชียอาคเนย์

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ติงสฤษดิ์

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2558

อาคารทรงศิขระ-วิมานในศิลปะอินเดีย
กับอิทธิพลต่อศิลปะในเอเชียอาคเนย์

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ดึงสัญชาติ

ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

งานวิจัย ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ **2558**

คำนำ

วัฒนธรรมทางศาสนาของอินเดียถือได้ว่าเป็นต้นแบบให้กับศาสนาและวัฒนธรรมแก่เอเชียอาคเนย์โดยรวม วัฒนธรรมทางศาสนาจากอินเดียที่เข้ามาในภูมิภาคนี้ ย่อมนำเอาสถาปัตยกรรมเข้ามาพร้อมด้วย ในบรรดาสถาปัตยกรรมอินเดียที่เข้ามา มีบทบาทอยู่ที่ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นั้น ประเภทของสถาปัตยกรรมที่สำคัญที่สุดและโดดเด่นที่สุดที่เข้ามา มีบทบาทในภูมิภาคนี้ ได้แก่ อาคารทรงศิขระจากอินเดียภาคเหนือ และอาคารทรงวิมานจากอินเดียใต้

อาคารทรงศิขระและวิมาน คืออาคารซ้อนชั้นซึ่งเป็นอาคารสำหรับบุคคลที่มีฐานะอันดรสูง หรือที่เรียกกันว่า “ปราสาท” ซึ่งอาคารฐานันดรสูงเหล่านี้ได้กลายเป็นอาคารสำหรับ “เทวาลัย” ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 11-12 ลงมา ปราสาทในระยะนี้มีพัฒนาการทางด้านรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อนขึ้นอย่างมาก ทั้งทางด้านแผนผัง ลวดบัวฐาน เรือนธาตุและยอด โดยมีรูปแบบที่แตกต่างกันทั้งในศิลปะอินเดียภาคเหนือและภาคใต้

ในระยะนี้เองที่อาคารทรงศิขระจากอินเดียเหนือและอาคารทรงวิมานจากอินเดียใต้ได้แพร่กระจายไปสู่เอเชียอาคเนย์ ทั้งในศิลปะชวาภาคกลาง ศิลปะขอมสมัยก่อนเมืองพระนคร ศิลปะจาม ศิลปะทวารวดี ศิลปะขอมสมัยเมืองพระนคร ศิลปะศรีเกษตรและศิลปะพุกาม โดยแต่ละศิลปะมีรายละเอียดของอาคารแตกต่างกันไป แต่อยู่บนพื้นฐานเดียวกันก็คือการอยู่ในรูปของ “อาคารหลายชั้น” ตามระบบศิขระและวิมานจากอินเดียเหนือและอินเดียใต้ การศึกษาศิลปะโบราณต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์จึงจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอิทธิพลอินเดียต่อภูมิภาคแถบนี้ในสมัยโบราณได้

อีกประเด็นหนึ่งที่สมควรตรวจสอบก็คือ “ภูมิปัญญาของสถาปนิกในเอเชียอาคเนย์” ซึ่งสะท้อนออกมาในการดัดแปลงสถาปัตยกรรมอินเดียให้กลายเป็นของตนเอง ทำให้เอเชียอาคเนย์นั้นไม่ได้ตกอยู่ภายในกระบวนการ **Indianization** เพียงอย่างเดียว แต่ได้ปรับให้ศิลปะอินเดียกลายเป็นศิลปะพื้นถิ่นที่หลากหลายไปในแต่ละพื้นที่ของเอเชียอาคเนย์ (**Localisation**) อีกด้วย การศึกษาศิลปกรรมในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณ ย่อมสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์กันของคนและวัฒนธรรม ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับเอเชียอาคเนย์ และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน นอกจากนี้ยังอาจทำให้เข้าใจถึงความเป็น “วัฒนธรรมร่วมกัน” ของพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณที่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมจากอินเดียเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจนำมาสู่ความเข้าใจร่วมกันที่ไร้พรมแดนทางด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ในสมัยปัจจุบันได้

ท้ายสุดกระผมขอขอบพระคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยดังกล่าว นอกจากนี้กระผมขอขอบพระคุณคณาบดีคณะโบราณคดีและศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ที่กรุณาช่วยเหลือและให้คำแนะนำงานวิจัยดังกล่าวสำเร็จได้ด้วยดี

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ติงสฤษดิ์

สิงหาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปราสาทและประเด็นวิจัย	1
บทที่ 2 การศึกษาจากชั้นหลังคาของปราสาทในศิลปะอินเดียและความหลากหลายในศิลปะเอเชียอาคเนย์	8
2.1. ประเด็นศึกษา	8
2.2. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับปราสาทประเภทต่างๆในศิลปะอินเดีย	9
2.3. อาคารหลังคาตัดหรืออาคารทรงปะรำ	15
2.4. ปราสาทหลังคาลาด	26
2.5. ปราสาทหลังคาลาดยอดศิขระ	49
2.6. ปราสาทแบบศาลา	55
2.7. ปราสาทแบบศิขระ	69
2.8. ปราสาทแบบวิมาน	79
สรุปบทที่ 2	109
บทที่ 3 ลวดบัวฐานในศิลปะอินเดียและความสัมพันธ์กับเอเชียอาคเนย์	111
3.1. การศึกษาลวดบัวฐานในศิลปะอินเดียโดยรวม	111
3.2. ฐานเวทีพื้นระในเอเชียอาคเนย์	140
สรุปบทที่ 3	191
บทที่ 4 เรือนธาตุ: เสาติดผนัง ระบบการยกเก็จ การตกแต่งเก็จและประตู	192
4.1. รูปแบบเสาติดผนัง	192
4.2. ระบบการยกเก็จในศิลปะอินเดียและเอเชียอาคเนย์เอเชียอาคเนย์	218
4.3. ระบบการประดับผนังของเก็จประธานและเก็จมุมในอินเดียและเอเชียอาคเนย์	241
4.4. ประตูและเสากรอบประตู	259
สรุปบทที่ 4	276
บทที่ 5 ระบบบัญชาและปราสาทซ้อนปราสาท	278
5.1. บัญชา: การประกอบปราสาทติดผนังเรือนธาตุ	278
5.2. ปราสาทซ้อนปราสาท: การประกอบปราสาทโดยมียอดเลยผนังเรือนธาตุ	301
สรุปบทที่ 5	311
บทที่ 6 บทสรุป	313
บรรณานุกรม	320

บทคัดย่อ

ภาษาไทย

ส่วนที่ 1

ชื่อโครงการ อาคารทรงศิระ-วิมานในศิลปะอินเดียนับถึอิทธิพลต่อศิลปะในเอเชียอาคเนย์

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ดิงส์กุล (หัวหน้าโครงการ) คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2558

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีที่เสร็จ 2559

ประเภทการวิจัย การวิจัยพื้นฐาน

สาขาวิชา ปรัชญา (แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ)

ส่วนที่ 2 บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะทางศิลปกรรมของสถาปัตยกรรมของอาคารทรงปราสาทในเอเชียอาคเนย์ว่าเกี่ยวข้องกับ “พลวัตทางด้านรูปแบบ” ของอาคารทรงปราสาทในศิลปะอินเดียน้อยเพียงไร เพื่อให้เข้าใจถึง “ที่มา” และ “การปรับใช้” องค์ประกอบแบบอินเดียนเมื่อถูกนำมา “ออกแบบใหม่” ในเอเชียอาคเนย์ นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา “เอกลักษณ์” ของศิลปะเอเชียอาคเนย์ในแต่ละสกุล

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสถาปัตยกรรมแบบ “แยกองค์ประกอบ” คือศึกษาชั้นหลังคา ฐาน เรือนธาตุและปราสาทประกอบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสถาปัตยกรรมในศิลปะเอเชียอาคเนย์แต่ละสกุลว่ามีความสัมพันธ์กับศิลปะอินเดียน้อยเพียงไร

จากการศึกษาพบประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมทรงปราสาทในเอเชียอาคเนย์และอิทธิพลอินเดียนดังต่อไปนี้

1. ปราสาทในเอเชียอาคเนย์มีการแบ่งทรงอาคารตามรูปแบบของยอดปราสาทที่ได้รับแบบแผนมาจากศิลปะอินเดียน ดังที่ได้พบอาคารทรงปราสาททั้งอาคารหลังคาตัด ปราสาทหลังคาลาด ปราสาททรงศาลา ปราสาททรงศิระและปราสาททรงวิมานกระจายทั้งเอเชียอาคเนย์ ความหลากหลายทางด้านรูปแบบนี้ปรากฏมาก่อนแล้วในศิลปะอินเดียน แต่รายละเอียดของยอดปราสาทระหว่างศิลปะอินเดียนกับศิลปะเอเชียอาคเนย์กลับแตกต่างกันมาก

2. ฐานในศิลปะเอเชียอาคเนย์มีพื้นฐานมาจากฐานเวทีพันธะในศิลปะอินเดีย ซึ่งประกอบด้วยลวดบัวกลศเป็นลวดบัวที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม ศิลปะเอเชียอาคเนย์กลับมีกระบวนการที่แตกต่างไปจากศิลปะอินเดียมาก เช่น การซ้อนชั้นฐานในศิลปะขอมก่อนเมืองพระนคร การซ้อนชั้นฐานประทักษิณด้านล่างฐานเวทีพันธะในศิลปะทวารวดีและศิลปะชวาภาคกลาง เป็นต้น ซึ่งทำให้รูปแบบฐานในเอเชียอาคเนย์มีความแตกต่างไปจากศิลปะอินเดียมาก

3. เรือนธาตุในเอเชียอาคเนย์ซึ่งสามารถแยกศึกษาออกได้ประเด็นศึกษาย่อยๆ เช่น เสาติดผนัง การแบ่งเก็จ และซุ้มประตู ล้วนแต่แสดงให้เห็นการลดทอนรายละเอียดจากศิลปะอินเดีย เช่น การลดทอดเสาติดผนังให้กลายเป็นเสาน้ำกระดานที่มีแถบลายประดับ การลดทอนตรีรยะแบบมีสลีลันตระให้กลายเป็นไม่มี การลดทอนประตูตามระบบทวารศาชาซ้อนมกรไตรณะให้เหลือเพียงมกรไตรณะรับด้วยสตั้มกาศาฯ ฯลฯ การลดทอนเช่นนี้แสดงให้เห็นการนำเอาองค์ประกอบแบบอินเดียมาปรับปรุงใหม่ของศิลปะเอเชียอาคเนย์

4. ระบบเดียวที่เอเชียอาคเนย์ดูเหมือนว่าจะซับซ้อนกว่าศิลปะอินเดียก็คือ ระบบบัญชา-ปราสาทซ้อนปราสาท ซึ่งเอเชียอาคเนย์หลายสกุลมีการออกแบบบัญชาให้มีรูปแบบที่ซับซ้อนและมีการประดับไว้ที่สำคัญของผนังเรือนธาตุ อันแตกต่างไปจากบัญชาและระบบปราสาทซ้อนปราสาทในศิลปะอินเดียในระยะร่วมสมัย

คำสำคัญ ศิขระ วิมาน ศิลปะอินเดีย ศิลปะเอเชียอาคเนย์, ปราสาท

Abstract

Part I

Research Title: Shikhara and Vimanana in Indian art and their influences to Southeast Asian Art

Researcher: Assoc.Prof.Dr.Chedha Tingsanchali (Project Leader)

Faculty of Archaeology Silpakorn university

Research Grant Fiscal year 2558

Research Development Institute, Silpakorn University

Year of Completion: 2559

Type of Research: Basic Research

Subjects: Philosophy (Art History)

Part II Abstract

The research is to study the style of the Prāsāda type of architecture in Southeast Asian art especially their relation to the development and the variation of the same kind of architecture in Indian art. This is also aim to understand the origin, the adoption, the modification of Indian architectural elements in Southeast Asian art as well as the identities of Prasada type of architecture in Southeast Asian art.

The study focuses on the details of the architectural elements, from the superstructure to the basal moldings and the body of the temple as well as the wall-attached miniature temples of each school of Southeast Asian art before examining the similarities and the differences with Indian art. The results of the study can be summarized as follow.

1. The Prāsāda in Southeast Asian art can be categorized by the style of the superstructure as being inspired by Indian art. The temples found in Southeast Asia are of various superstructure style, including the flat roof temple, the sloping roof temple, the wagon-roof temple, the South-Indian fashioned so-called Vimāna superstructure and the North-Indian fashioned so-called Śikhara type. Despite following the Indian fashion, the detail of superstructure in Southeast Asian art is quite different from that of Indian art.
2. The base molding of Southeast Asian art is mainly based on the studded Vedibandha type of molding in Indian convention in which Kalaśa-(torus) molding is the main plinth. However this base was normally modified and elaborated in every school of Southeast Asian art, such as the double bases articulation in Pre-Angkorian Khmer art, the superimposing bases between the Pradakṣiṇa platform and the Vedibandha base in Dvārvaṭī and Central Javanese art.
3. The pilasters, the projection system and the door of Southeast Asian art are of quite simplified form of the more-complex Indian ones. For example, the pilaster

becomes simplified into band-typed with the motif band in the middle portion, the door becomes simplified with the Makaratoraṇa and the Stambhaśākhā. The plan of the body became the triple-division system but without the recession (Salīlāntara)

4. The wall-decorated miniature temples (Pañjara) of Southeast Asia seem, surprisingly, to be more elaborate in style than those of Indian art. Mostly Southeast Asian art locate the Pañjara in the most-important portion of the body wall to emphasize its significance, different from Indian art.

Key Word: Śikhara, Vimāna, Indian Art, Southeast Asian Art, Prāsāda

แบบเสนอโครงการวิจัย (research project)

ประกอบการเสนอของบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ตามมติคณะรัฐมนตรี

ชื่อโครงการวิจัย

(ภาษาไทย) “อาคารทรงศิขระและวิมานในศิลปะอินเดีย กับอิทธิพลต่อศิลปะในเอเชียอาคเนย์”

(ภาษาอังกฤษ) Shikhara and Vimanan in Indian art and their influences to Southeast Asian Art.

ชื่อแผนงานวิจัย (ภาษาไทย) ไม่มี

ส่วน 1 : ลักษณะโครงการวิจัย

โครงการวิจัยใหม่

โครงการวิจัยต่อเนื่องระยะเวลา.....ปี ปีนี้เป็นปีที่..... รหัสโครงการวิจัย.....

1. ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 5. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

สอดคล้องกับหัวข้อย่อยที่ 5.3 การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยที่พยายามหาอัตลักษณ์และความเกี่ยวข้องกันระหว่างศิลปกรรมอินเดียและเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณ ซึ่งล้วนแต่ตั้งอยู่บนพื้นฐานเดียวกันคืออิทธิพลทางด้านแนวความคิดมาจากอินเดีย ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยดังกล่าว จึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 หลายข้อ โดยเฉพาะ “ข้อ 5. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม” หัวข้อย่อย “5.3 การสร้างความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” เนื่องจากงานวิจัยนี้จะตอบคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของกลุ่มชนต่างๆในเอเชียอาคเนย์ นำไปสู่ความเข้าใจร่วมกันในภูมิภาคและนำไปสู่การสร้างความร่วมมือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในด้านวัฒนธรรม

2. ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ระบุความสอดคล้องเพียง 1 ยุทธศาสตร์ 1 กลยุทธ์ และ 1 แผนงานวิจัย ที่มีความสอดคล้องมากที่สุด

- ยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย อันประกอบด้วยแผนงานวิจัย

2.1 การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 การวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งานศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของศิลปะและสถาปัตยกรรมของเอเชียอาคเนย์ โดยรวม ด้วยเหตุนี้จึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 ใน “ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม” โดยตรงกับ “กลยุทธ์การวิจัยที่ 2 ส่งเสริม อนุรักษ์และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา คุณธรรม จริยธรรมศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ที่หลากหลาย” โดยตรงกับแผนงานวิจัยที่ 2.1 ที่ “การวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ และพัฒนาคุณค่าทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ บนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น” และแผนงานวิจัยที่ 2.2 คือ “การวิจัยเกี่ยวกับองค์ความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม และสร้างสรรค์งานศิลป์ ระดับท้องถิ่น ระดับชาติและระดับนานาชาติ”

3. ระบุความสอดคล้องของโครงการวิจัยกับนโยบายรัฐบาล

- นโยบายของรัฐบาล ข้อ 2.3.4 นโยบายศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ข้อย่อยที่ 3) อนุรักษ์ทำนุบำรุง และบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่พยายามทำความเข้าใจศิลปกรรมโบราณ ความพยายามทำความเข้าใจศิลปกรรมโบราณนี้จึงตรงกับนโยบายรัฐบาล “2.3.4 นโยบายศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม” โดยตรงกับหัวข้อย่อยที่ “3) อนุรักษ์ทำนุบำรุง และบูรณปฏิสังขรณ์แหล่งศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่เป็นเอกลักษณ์และมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์” นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ ยังเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ ศาสนา และเอกลักษณ์ของเอเชียอาคเนย์โดยรวม ด้วยเหตุนี้จึงสอดคล้อง ยังตรงกับหัวข้อย่อยที่ “4.2 ส่งเสริมความร่วมมือและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับอารยประเทศและประชาคมอาเซียน

ส่วน 2 : องค์ประกอบในการจัดทำโครงการวิจัย

1. ผู้รับผิดชอบ [คณะผู้วิจัย บทบาทของนักวิจัยแต่ละคนในการทำวิจัย และสัดส่วนที่ทำการวิจัย (%)] และหน่วยงาน ประกอบด้วย หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

รองศาสตราจารย์ ดร. เชษฐ ติงสัจญชลี หัวหน้าโครงการวิจัย (100%)

(Associate Prof. Dr. Chedha Tingsanchali)

หน่วยงานหลัก: ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ประเภทการวิจัย เลือกเพียงประเภทเดียว

2.1 การวิจัยพื้นฐาน (basic research หรือ pure research หรือ theoretical research)

3. สาขาวิชาการและกลุ่มวิชาที่ทำการวิจัย

สาขาวิชาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

4. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

- ศิขระ วิมาน ศิลปะอินเดีย ศิลปะเอเชียอาคเนย์
- Shikhara, Vimana, Indian Art, Southeast Asian Art Shikhara, Vimana, Indian Art, Southeast Asian Art

5. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

วัฒนธรรมทางศาสนาของอินเดียถือได้ว่าเป็นต้นแบบให้กับศาสนาและวัฒนธรรมแก่เอเชียอาคเนย์โดยรวมและความสัมพันธ์ดังกล่าวถือเป็นความสัมพันธ์ร่วมกันที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน วัฒนธรรมทางศาสนาจากอินเดียที่เข้ามาในภูมิภาคนี้ ย่อมนำเอาศิลปกรรม ทั้งสถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรมเข้ามาพร้อมด้วย

ในบรรดาสถาปัตยกรรมอินเดียที่เข้ามามีบทบาทอยู่ที่ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์นั้น ประเภทของสถาปัตยกรรมที่สำคัญที่สุดและโดดเด่นที่สุดที่เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคนี้ ได้แก่ อาคารทรงศิขระจากอินเดียภาคเหนือ และอาคารทรงวิมานจากอินเดียใต้

อาคารทรงศิขระและอาคารทรงวิมาน คืออาคารซ้อนชั้นซึ่งเป็นอาคารสำหรับบุคคลที่มีฐานะอันสูงมาตั้งแต่สมัยโบราณ หรือที่เรียกกันว่า “ปราสาท” ซึ่งอาคารฐานันดรสูงเหล่านี้ได้กลายเป็นอาคารสำหรับ “เทวาลัย” หรือสถานที่ประดิษฐานรูปเคารพในศาสนาฮินดู และบางครั้งในพุทธศาสนาด้วย ในสมัยพุทธศตวรรษที่ 11-12 ลงมา อาคารทรงศิขระและอาคารทรงวิมานในศิลปะอินเดียได้กลายเป็นปราสาทอิฐ-หินที่ใช้งานจริงได้เพียงชั้นเดียวคือชั้นล่าง ส่วนชั้นบนเป็นเพียงชั้นจำลอง ปราสาทในระยะนี้มีพัฒนาการทางด้านรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อนขึ้นอย่างมาก ทั้งทางด้านแผนผังลดบัวฐาน เรือนธาตุและยอด โดยมีรูปแบบที่ต่างกันไปทั้งในศิลปะอินเดียภาคเหนือและภาคใต้

ในระยะนี้เองที่อาคารทรงศิกระจากอินเดียเหนือและอาคารทรงวิมานจากอินเดียใต้ได้แพร่กระจายไปสู่เอเชียอาคเนย์ ทั้งในศิลปะชวาภาคกลาง ศิลปะขอมสมัยก่อนเมืองพระนคร ศิลปะจาม ศิลปะทวารวดี ศิลปะขอมสมัยเมืองพระนคร ศิลปะศรีเกษตรและศิลปะพุกาม โดยแต่ละศิลปะมีรายละเอียดของอาคารแตกต่างกันไป แต่อยู่บนพื้นฐานเดียวกันก็คือการอยู่ในรูปของ “อาคารหลายชั้น” ตามระบบศิระและวิมานจากอินเดียเหนือและอินเดียใต้ การศึกษาศิลปะโบราณต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์จึงจะนำไปสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของอิทธิพลอินเดียต่อภูมิภาคแถบนี้ในสมัยโบราณได้

ประเด็นที่สมควรตรวจสอบ ได้แก่ “ประเด็นร่วม” ของการออกแบบปราสาทในศิลปะแต่ละสกุลที่ได้อิทธิพลอินเดียเช่นกัน เช่น ระบบลวดบัวแบบอินเดีย การแสดงปราสาทที่ประหนึ่งว่าเปิดได้ทั้งสี่ทิศ การประดับ “ปราสาทซ้อนปราสาท” เพื่อเน้นย้ำคติการเป็นอาคารชั้นชั้น ระเบียบการประดับหลังคาด้วยกบิระซ้อนชั้นเพื่อเน้นถึงปราสาทแบบหลังคาลาด เป็นต้น อนึ่งประเด็นร่วมเหล่านี้ย่อมทำให้สามารถเข้าใจถึงบทบาทของศิลปะอินเดียต่อศิลปะเอเชียอาคเนย์ได้

อีกประเด็นหนึ่งที่สมควรตรวจสอบก็คือ “ภูมิปัญญาของสถาปนิกหรือช่างในเอเชียอาคเนย์” ซึ่งสะท้อนออกมาในการดัดแปลงสถาปัตยกรรมอินเดียให้กลายเป็นของตนเอง การดัดแปลงดังกล่าวย่อมสะท้อนถึงเงื่อนไขของบริบททางประวัติศาสตร์และศาสนา รวมถึงรสนิยมพื้นที่ที่เลือกรับและคัดสรร ทำให้เอเชียอาคเนย์นั้นไม่ได้ตกอยู่ภายในกระบวนการที่ทำให้เป็นอินเดีย (Indianisation) เพียงอย่างเดียว แต่ได้ปรับให้ศิลปะอินเดียกลายเป็นศิลปะพื้นถิ่นที่หลากหลายไปในแต่ละพื้นที่ของเอเชียอาคเนย์ (Localisation) อีกด้วย

อนึ่ง หลักฐานทางด้านศิลปกรรม เป็นหลักฐานเพียงไม่กี่ประเภทที่ตกทอดจากสมัยโบราณ สร้างโดยคนโบราณ และตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน แตกต่างไปจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์หรือวรรณคดีที่มีการดัดแปลงแก้ไขได้ การศึกษาวิจัยทางประวัติศาสตร์ศิลปะจึงเป็นวิธีในการทำความเข้าใจหลักฐานประเภทดังกล่าวเพื่อนำมาสู่ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมในสมัยโบราณได้

การศึกษาศิลปกรรมในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณ ย่อมสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์กันของคนและวัฒนธรรม ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับเอเชียอาคเนย์ และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน นอกจากนี้ยังอาจทำให้เข้าใจถึงความเป็น “วัฒนธรรมร่วมกัน” ของพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณที่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมจากอินเดียเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจนำมาสู่ความเข้าใจร่วมกันที่ไร้พรมแดนทางด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์ในสมัยปัจจุบันได้

ตัวอย่างของอาคารทรงวิมานในศิลปะอินเดียใต้และ
อาคารทรงศิขระในศิลปะอินเดียเหนือ ซึ่งสร้างขึ้นใน
ราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 อาคารเหล่านี้เชื่อว่ามี
อิทธิพลต่ออาคารทรงวิมานและศิขระทั้งภูมิภาค
เอเชียอาคเนย์

ภาพที่ 1 วิมานในผังสี่เหลี่ยมจัตุรัส ศิลปะ อินเดียใต้
เมือง มามัลปรัม ประเทศอินเดีย

ภาพที่ 2 ศิขระในศิลปะอินเดียเหนือ เมืองปัญฏา
กัล ประเทศอินเดีย

ภาพที่ 3 วิมานในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า ศิลปะ อินเดียใต้

1

2

3

ตัวอย่างของอาคารทรงวิมานและอาคารทรงศิขระ
ในเอเชียอาคเนย์ ซึ่งสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่
12-15 อาคารเหล่านี้เชื่อกันว่ามีอิทธิพลต่ออาคารทรง
วิมานและศิขระในศิลปะอินเดีย

ภาพที่ 1 อาคารทรงวิมานซึ่งมียอดประดับสถูปิกะ
ศิลปะ ขวามาคกลาง ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ 2 อาคารทรงศิขระในศิลปะขวามาคกลาง
ประเทศอินโดนีเซีย

ภาพที่ 3 อาคารทรงวิมานในผังสี่เหลี่ยมผืนผ้า
ศิลปะขอมก่อนเมืองพระนคร ประเทศกัมพูชา

6. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

6.1) เพื่อศึกษาอิทธิพลที่ได้รับมาจากสถาปัตยกรรมทรงศิขระและวิมานในศิลปะอินเดียสกุลต่างๆ ว่ามีบทบาทต่อรูปแบบของสถาปัตยกรรมในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณมากน้อยเพียงไร โดยเปรียบเทียบบทบาทของศิลปะอินเดียแต่ละสกุลต่อรูปแบบของปราสาทในเอเชียอาคเนย์ ทั้งในภาพรวมและในรายละเอียดของแต่ละศิลปะ เพื่อวิเคราะห์ถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่าง

6.2) เพื่อศึกษาภูมิปัญญาของช่างหรือสถาปนิกในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณในการเลือกรับและดัดแปลงศิลปะอินเดียจนมีลักษณะเป็นของตนเอง

6.3) เพื่อเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับเอเชียอาคเนย์ และความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ด้วยกัน รวมถึงทำให้เข้าใจถึงความเป็น “วัฒนธรรมร่วมกัน” ของพื้นที่ต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณที่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมจากอินเดียเช่นเดียวกัน

7. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ศึกษาเฉพาะอาคารทรงศิขระและวิมานเท่านั้น ในศิลปะเอเชียอาคเนย์ โดยเน้นระยะก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 คือ ศิลปะขอมก่อนเมืองพระนครและสมัยเมืองพระนคร ศิลปะจาม ศิลปะทวารวดี ศิลปะขวา-ศรีวิชัย ศิลปะพุกาม โดยศึกษาเฉพาะบทบาทของอิทธิพลอินเดียต่อศิลปะในเอเชียอาคเนย์เท่านั้น

8. ทฤษฎี สมมุติฐาน (ถ้ามี) และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

สมมุติฐานของงานวิจัย คือ อาคารทรงศิขระและวิมานในเอเชียอาคเนย์ทั้งภูมิภาค ได้รับแรงบันดาลใจมาจากศิลปะอินเดีย โดยอาคารแบบวิมานจากอินเดียได้ได้รับความนิยมมากกว่าอาคารแบบศิขระอินเดียเหนือ ซึ่งอาจแสดงให้เห็นว่าคนในเอเชียอาคเนย์มีความสัมพันธ์กับคนอินเดียได้มากกว่าอินเดียเหนือ

อย่างไรก็ดี ศิลปะต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ก็ได้พัฒนารูปแบบของอาคารจนเป็นของตนเอง โดยแสดงการดัดแปลงจากศิลปะอินเดีย แสดงถึงภูมิปัญญาของช่างหรือสถาปนิกในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณในการเลือกรับและดัดแปลงศิลปะอินเดียจนมีลักษณะเป็นของตนเอง

9. การทบทวนวรรณกรรม/สารสนเทศ (information) ที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องสถาปัตยกรรมในอินเดียและเอเชียอาคเนย์ก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ได้รับความสนใจโดยนักวิชาการชาวต่างประเทศหลายท่านมาก่อนแล้ว เช่น นาย **Pierre Dupont** ซึ่งได้ศึกษาปราสาทในศิลปะทวารวดีโดยใช้ตัวอย่างจากวัดพระเมรุ และเจดีย์จุลประโทน จากการศึกษา พบว่า สถาปัตยกรรมในศิลปะทวารวดีมีความเกี่ยวข้องกับแผนผังกากบาทของสถาปัตยกรรมปัลลวะตอนต้น เช่นที่ปหรปุระ¹ Jarcque Dumarçay ได้ศึกษาสถาปัตยกรรมในศิลปะขวากกลางไว้ในหนังสือ **The Temple of Java** และได้กล่าวว่าสถาปัตยกรรมขวาได้รับ

¹ Pierre Dupont, **The Archaeology of the Mons of Dvaravati**, translated by J.K.Sen, Volume I (Bangkok: White Lotus, 2006), pp.19-22.

อิทธิพลศิลปะอินเดียภาคใต้ในสมัยราชวงศ์ปัลลวะ เช่นบรรดารัถะที่เมืองมามัลลปุรัม² ส่วน Philippe Stern ได้ศึกษาปราสาทในศิลปะจามใน *L'art du Champa et son evolution* และกล่าวถึงพัฒนาการของปราสาทในศิลปะจามไว้ว่า มีความสนใจกับการตกแต่งเรือนธาตุด้วยเสาดินเผาลงและซุ้มจระนำ³

สำหรับปราสาทในศิลปะไทยหลังพุทธศตวรรษที่ 19 นั้น นายสมโชค สิ้นนุกูล ได้เสนอวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย เรื่อง “พัฒนาการของแนวความคิดและรูปแบบปราสาทในศิลปะไทย” ซึ่งศึกษาการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบปราสาทในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบะหลังพุทธศตวรรษที่ 19 เช่น ในศิลปะสุโขทัย ศิลปะล้านนา ศิลปะอยุธยาและศิลปะรัตนโกสินทร์⁴

จะเห็นได้ว่า นักวิชาการที่ผ่านมามีได้สนใจศึกษาปราสาทในศิลปะเอเชียอาคเนย์มาอย่างละเอียดแล้ว แต่กลับเป็นการศึกษาแบบ “แยกส่วน” คือแยกศึกษาแต่ละประเทศ โดยที่ยังไม่มีงานศึกษาใดสนใจในการศึกษาเปรียบเทียบองค์รวมกับสถาปัตยกรรมอินเดียในภาพรวมมากนัก งานวิจัยนี้ จึงมีความพยายามในการศึกษาสถาปัตยกรรมเอเชียอาคเนย์ในองค์รวม เพื่อค้นคว้าว่า แรงบันดาลใจที่ได้รับมาจากปราสาทในศิลปะอินเดียสกุลต่างๆ ว่ามีบทบาทต่อรูปแบบของปราสาทในเอเชียอาคเนย์มากน้อยเพียงไร

เอกสารอ้างอิงของโครงการวิจัย

Brown, P. **Indian Architecture (Buddhist and Hindu Period)** .Bombay: D.B.Taraporevata, 1976.

Encyclopedia of Indian Temple Architecture, edited by Michael Meister and M.A.Dhaky .Delhi; American Institute of Indian Study, Oxford University Press, 1983.

Study in Indian Temple Architecture, edited by Pramod Chandra .New Delhi; American Institute of Indian Study, 1975.

Hardy, A., **Indian Temple Architecture: Form and Transformation: The Karnada Dravida Tradition** (Nedw Delhi: Indira Gandhi National Centre for the Art, Abhinav Publication, 1995.

_____. **Indian Temple Architecture**. Chichester: West Sussex, 2007.

² Jacque Dumarcaay, **The Temple of Java** (Bangkok: Oxford Press, 1991), p.31.

³ Stern, P. **L'art du Champa et son evolution**. Paris: Ecole Française Extrême Orient, n.d., pp.13-32

⁴ สมโชค สิ้นนุกูล พัฒนาการของแนวความคิดและรูปแบบปราสาทในศิลปะไทย, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะไทย, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2554.

Tadgell, C. **The History of Architecture in India: From the Dawn of Civilization to the End of the Raj**. London: Architecture Design and Technology Press, 1990.

Donaldson, T. **Hindu Temple Art of Orissa**. Leiden: E.J. Brill, 1985.

Huntington, S.L. **The Art of Ancient India: Buddhist Hindu Jain**. New York: Waterhill, 1985.

Bénisti, M. **Arts Asiatiques: Recherches sur le premier art khmer**. France: s.n., 1977.\

_____. **Rapports entre le premier art khmer et l'art indien**. Paris: Ecole Française Extrême Orient, 1970.

_____. **Stylistics of Early Khmer Art**. New Delhi: Indira Gandhi National Centre for the Art, 2003.

Kramrisch, S. **The Hindu Temple**. Delhi: Motilal Banarsidass, 1976.

Dumarçay, J., **Histoire de Architecture de Java**. Paris: Ecole Française Extrême Orient, 1993.

Dupont, P. **The Archaeology of the Mons of Dvāravatī**, translated by J.K.Sen, Volume I –II .Bangkok: White Lotus, 2006.

Sharma, J.C., **Temples of Champa in Vietnam**. Ha Noi: Nga Xout Ban Khoa xa Ha Noi, 1992.

Stern, P. **L'art du Champa et son evolution**. Paris: Ecole Française Extrême Orient, n.d.

Luce G.H., **Old Burma Ear Pagan**, Artribus Asie and the Institute of Fine Art, New York University, 1969.

Claudine-Bauntze Picron, **The Buddhist Murals of Pagan**. Bangkok: Orchid Press, 2003.

Acharya, P.K. **A Dictionary of Hindu Architecture**. New Delhi: Oriental Book Reprint Corporation, 1981.

ประยูร อรุณานันท์. ความเป็นมาของสถาปัตยกรรมในสยามประเทศ. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2529.

พิริยะ ไกรฤกษ์. ประวัติศาสตร์ศิลปะไทยฉบับคู่มือนักศึกษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์, 2528.

รุ่งโรจน์ ธรรมรุ่งเรือง. ปราสาทขอมในดินแดนไทย ความเป็นมาและข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ. กรุงเทพฯ : มติชน, 2548.

ศักดิ์ชัย สายสิงห์ ศิลปะทวารวดี : วัฒนธรรมพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2547.

ศิลปากร, กรม. วัฒนธรรมการพุทธสถานไทย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, 2533.

สุภัทรดิศ ดิศกุล. ม.จ. ศิลปะในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

สันติ เล็กสุขุม. ประวัติศาสตร์ศิลปะในประเทศไทย (ฉบับย่อ) การเริ่มต้นและการสืบเนื่องงานช่างในศาสนา. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2544.

_____. เจดีย์ : ความเป็นมาและคำศัพท์เรียกองค์ประกอบเจดีย์ในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5, กรุงเทพฯ : มติชน, 2552.

10. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

- อาจมีการจัดทำบทความทางวิชาการเผยแพร่ลงในวารสารวิชาการระดับชาติหรือระดับนานาชาติ และจัดพิมพ์เป็นหนังสืองานวิจัยฉบับสมบูรณ์
- หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้แก่ ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร รวมถึงภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาศิลปกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรม และภาควิชาการท่องเที่ยวในมหาวิทยาลัยต่างๆ

11. แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

อาจมีการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลงานการวิจัย บทความทางวิชาการ และจัดพิมพ์เป็นหนังสืองานวิจัย

12. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

12.1 แบบการวิจัย

เป็นงานวิจัยที่ใช้ข้อมูลทั้งภาคเอกสาร และการสำรวจพื้นที่จริง

12.2 ขั้นตอนและวิธีการในการเก็บข้อมูล

- การศึกษาข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารชั้นต้น และผลงานวิชาการที่ผ่านมา และบันทึกประเด็นสำคัญสำหรับการวิจัยเชิงลึก และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการออกสำรวจภาคสนาม
- การสำรวจภาคสนามในประเทศอินเดีย เนื่องจากผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามในประเทศอินเดียแล้ว ผู้วิจัยจึงสามารถใช้ผลข้อมูลดังกล่าวในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้โดยไม่ต้องเดินทางไปเก็บข้อมูลอีก

- การสำรวจภาคสนามในเอเชียอาคเนย์ เนื่องจากผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลภาคสนามในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศพม่า และประเทศกัมพูชา แล้ว อย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องเก็บข้อมูลในประเทศกัมพูชา พม่าและอินโดนีเซียเพิ่มเติม

อนึ่ง ผู้วิจัยได้มีข้อมูลเกี่ยวกับอาคารทรงศิขระและวิมานในศิลปะอินเดียและเอเชียอาคเนย์บางส่วนแล้ว จึงเป็นไปได้ที่การสำรวจเพื่องานวิจัยดังกล่าวจะสำเร็จได้ภายใน 1 ปี

12.3 ระเบียบวิธีวิจัยและกรอบการทำงาน

การวิจัยดังกล่าวอาจใช้ระเบียบทางด้านการศึกษาค้นคว้าทางด้านรูปแบบ (Stylistic Analysis) ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาหนึ่งในการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะ โดยนำมาใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์อิทธิพล (Stylistic Influence) ทางศิลปกรรมระหว่างสถาปัตยกรรมอินเดียและเอเชียอาคเนย์ โดยการศึกษาจะเริ่มทำความเข้าใจสถาปัตยกรรมในประเทศอินเดียในช่วงพุทธศตวรรษที่ 11-14 ซึ่งเป็นระยะที่ปูพื้นฐานอย่างมากให้กับศิลปะเอเชียอาคเนย์ จากนั้น จึงเริ่มศึกษาสถาปัตยกรรมเอเชียอาคเนย์ ซึ่งในการวิจัยนี้จะวิเคราะห์สถาปัตยกรรมเอเชียอาคเนย์โดยภาพรวม ไม่แบ่งแยกประเทศ แต่วิเคราะห์แยกองค์ประกอบ เช่น แผนผัง ลวดบัวฐาน การตกแต่งเรือนธาตุ ระบบประสาทซ้อนปราสาทและหุ้ม รูปทรงของหลังคา ฯลฯ จากนั้นจึงนำมาสรุปผลโดยแยกพัฒนาการออกเป็นประเทศอีกครั้งหนึ่ง

13. ระยะเวลาทำการวิจัย และแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย (ให้ระบุขั้นตอนอย่างละเอียด)

- ระยะเวลาวิจัย 1 ปี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2557-ตุลาคม 2558
- สถานที่ดำเนินการเก็บข้อมูล คือ เกาะชวาในประเทศอินโดนีเซีย, ประเทศกัมพูชาและเมืองพุกามในประเทศพม่า

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

กิจกรรม/ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลาในการดำเนินงาน											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
เก็บข้อมูลภาคเอกสาร	/	/	/									
เก็บข้อมูลภาคสนาม		/	/	/	/	/	/					
วิเคราะห์ข้อมูล						/	/	/	/			
เขียนรายงานการวิจัย								/	/	/	/	

นำเสนอผลงานวิจัย												/
------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	---

14. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย, โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ) โดยเฉพาะปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม
อุปกรณ์ในการวิจัยได้แก่คอมพิวเตอร์และกล้องถ่ายภาพซึ่งมีอยู่แล้ว จึงไม่มีปัจจัยที่ต้องการเพิ่มเติม

15. งบประมาณของโครงการวิจัย

15.1 รายละเอียดงบประมาณการวิจัย จำแนกตามงบประมาณต่าง ๆ ปีงบประมาณที่เสนอขอ (โปรดดูรายละเอียดในผนวก 6)

งบประมาณ 1 ปี จำนวนทั้งสิ้น **153,600 บาท** (หนึ่งแสนห้าหมื่นสามพันหกร้อยบาทถ้วน)

รายการ	หน่วย	จำนวนเงิน
งบดำเนินงาน		
- ค่าใช้สอย		
ค่าเบี้ยเลี้ยงในการเดินทางสำรวจเก็บข้อมูล ณ ต่างประเทศ	2,100 บาท x 18 วัน	37,800 บาท
- ค่าเดินทาง	- ค่าเครื่องบิน ไป-กลับ กรุงเทพฯ-ย่างกุ้ง- พุกาม (1 เที่ยวบิน 10,000 บาท) - ค่าเครื่องบิน ไป-กลับ กรุงเทพฯ-ยอกยาการ์ ตา (1 เที่ยวบิน ละ 10,000 บาท) - ค่าเดินทางไป-กลับ กรุงเทพฯ-เสียมเรียบ (1 เที่ยวๆ ละ 8,000 บาท)	28,000 บาท
- ค่าจ้างเหมารถรับจ้าง	- ค่าเช่ารถ 18 วันๆ ละ 2,000 บาท	36,000 บาท
- - ค่าที่พักในการเก็บข้อมูล ณ ต่างประเทศ	- ค่าโรงแรม 18 คืนๆ ละ 2,000 บาท	36,000 บาท
- ค่าวัสดุ		15,800
ค่าถ่ายเอกสาร และค่าเช่าเล่มรายงานวิจัย		15,800 บาท
รวม		153,600 บาท

หมายเหตุ ขออภัยทุกรายการ

16. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

เมื่องานวิจัยนี้สำเร็จ จะทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะอินเดียและศิลปะเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจการติดต่อสัมพันธ์ระหว่าง “คน” ในอินเดียและเอเชียอาคเนย์ รวมถึงระหว่างดินแดนต่างๆของในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณด้วย

17. คำชี้แจงอื่นๆ (ถ้ามี)
ไม่มี

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ติงส์ญชลี

หัวหน้าโครงการวิจัย

ส่วน 3 : ประวัติที่ปรึกษา และประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นาย เชษฐ ติงส์ญชลี
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr Chedha Tingsanchali

2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 3-1009-04932-53-6

3. ตำแหน่งทางวิชาการปัจจุบัน

☐ ข้าราชการ

☒ พนักงาน

เงินเดือนปัจจุบัน 36,080 บาท เวลาในการทำวิจัย 6 ชั่วโมง/สัปดาห์

4. หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

หน่วยงาน : ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

โทรศัพท์มือถือ 0814323705 e-mail address : Chedha_t@hotmail.com

ที่อยู่ปัจจุบัน 8/63 ซอยประดิพัทธ์ 15 ถนนประดิพัทธ์ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์
022784274

5. ประวัติการศึกษา : ระดับการศึกษา สถาบัน และปีที่จบ

- ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่จบ

พ.ศ.2541

- ปริญญาโท ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ประวัติศาสตร์ศิลปะ) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่

จบ พ.ศ. 2544

- ปริญญาเอก Ph.D.(History of Art) National Museum Institute New Delhi, India ปีที่จบ พ.ศ. 2549

6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

สาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัย
ว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละผลงานวิจัย

7.1 ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะและการออกแบบที่ดำเนินการเสร็จแล้ว

เรื่องที่หนึ่ง

1. ชื่อเรื่อง / ชื่อผลงาน (ภาษาไทย) "งานวิจัยเรื่องลายพันธุ์พฤกษาในศิลปะคุปตะ-วากฏกะ และประเด็นเชื่อมโยงกับลวดลายในศิลปะทวารวดีทางภาคกลางของประเทศไทย" (ภาษาอังกฤษ) Gupta-Vakataka Foliage Motifs and their Influence in Dvaravati Art in Central Thailand
2. ลักษณะโครงการ / ผลงาน ☒ ส่วนบุคคล/เดี่ยว
3. สาขาวิชา
สาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ
4. จำนวนงบประมาณ 50,000 บาท
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย/สร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่ปี พ.ศ 2551 ถึงปี พ.ศ.2552
5. ชื่อแหล่งทุน / แหล่งสนับสนุน
☒ ในประเทศ
☒ ภาควิชา (โปรตระกูล) ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. การเผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าว
☒ เผยแพร่แล้ว
☒ ในรูปของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ได้รับทุนอุดหนุนการจัดพิมพ์โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร ภายใต้ชื่อเรื่อง "ลวดลายในศิลปะทวารวดี: การศึกษาที่มาและการตรวจสอบกับศิลปะอินเดียสมัยคุปตะ-วากฏกะ"
☒ ในประเทศ

เรื่องที่สอง

1. ชื่อเรื่อง / ชื่อผลงาน (ภาษาไทย) “ศิลปะปาละและอิทธิพลต่อศิลปะในประเทศไทย”
(ภาษาอังกฤษ) Pala and its Influence to the Art of Thailand Pala and its Influence to the Art of Thailand

2. ลักษณะโครงการ / ผลงาน ☒ ส่วนบุคคล/เดี่ยว

3. สาขาวิชา

สาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

4. จำนวนงบประมาณ 250,000 บาท

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย/สร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่ปี พ.ศ 2554 ถึงปี พ.ศ.2555

5. ชื่อแหล่งทุน / แหล่งสนับสนุน

☒ ในประเทศ

☒ ภายนอกมหาวิทยาลัย (โปรดระบุ)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) จากเงินงบประมาณแผ่นดินประจำปี ปี พ.ศ. 2553

6. การเผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าว

☒ ยังไม่ได้เผยแพร่

เรื่องที่สาม

1. ชื่อเรื่อง / ชื่อผลงาน (ภาษาไทย) “ประเด็นใหม่เกี่ยวกับรูปแบบของเจดีย์แบบมอญ-พม่าในประเทศไทย
(ภาษาอังกฤษ) “New Aspects on the study of the Mon and Burmese styled
Stupas in Thailand”

2. ลักษณะโครงการ / ผลงาน ☒ ส่วนบุคคล/เดี่ยว

3. สาขาวิชา

สาขาปรัชญา กลุ่มวิชาศิลปกรรม แขนงวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ

4. จำนวนงบประมาณ 235,000 บาท

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย/สร้างสรรค์ผลงานตั้งแต่ปี พ.ศ 2554 ถึงปี พ.ศ.2555

5. ชื่อแหล่งทุน / แหล่งสนับสนุน

☒ ในประเทศ

☒ ภายในมหาวิทยาลัย (โปรดระบุ) สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร งบประมาณแผ่นดิน ปี
2554

6. การเผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานสร้างสรรค์ดังกล่าว

☒ เผยแพร่แล้ว

☒ ในรูปของรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งได้จัดทำสำเนาแจกจ่ายไปตามห้องสมุดต่างๆจำนวน 5 แห่ง

☒ ในประเทศ